

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ПОНЯТТЯ «ЮРИДИЧНИЙ ПРОЦЕС» У СУЧАСНІЙ ПРАВОВІЙ ДОКТРИНІ

У статті розглянуто існуючі в сучасній загальнотеоретичній юридичній науці підходи до розуміння категорії «юридичний процес». На основі їх аналізу уточнено зміст досліджуваного поняття, а також виокремлено його суттєві ознаки.

Ключові слова: юридичний процес, юридична діяльність, правовий порядок, правова форма діяльності, процесуальна форма.

Купрій В. Н. Интерпретация понятия «юридический процесс» в современной правовой доктрине.

В статье рассмотрены существующие в современной юридической науке подходы к пониманию категории «юридический процесс». На основе их анализа автор уточнил содержание исследуемого понятия, а также выделил его существенные характеристики.

Ключевые слова: юридический процесс, юридическая деятельность, правовой порядок, правовая форма деятельности, процессуальная форма.

Kuprii V. M. Interpretation of the concept of «legal process» in modern legal doctrine.

The article examines existing in modern jurisprudence general theoretical approaches to understanding the category of «legal process». Based on their analysis clarified the content of the studied concept, and singled out its essential features.

Keywords: legal process, legal activity, legal order, legal form of activity, procedural form.

Постановка проблеми. Важливим завданням сучасної юридичної науки є розкриття змісту понять, що утворюють її понятійно-категоріальний апарат. Однією з таких категорій є «юридичний процес», розкриття змісту якої дозволить отримати найбільш повне уявлення про досліджуване явище правової дійсності.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Поняття «юридичного процесу», характеристика його різновидів і стадій є традиційними питаннями, що комплексно розглядаються в межах як наукової, так і навчальної юридичної літератури.

Вагомий внесок у розробку теорії юридичного процесу зробили такі вчені, як С. Алексєєв, Д. Бахрах, І. Бенедик, Ю. Власов, В. Горшеньов, І. Дюрягін, І. Зайцев, В. Карташов, О. Лук'янова, В. Нагребельний, Ю. Недбайло, Н. Оніщенко, А. Павлушина, В. Протасов, О. Скакун, Б. Стецюк, В. Шахов та ін.

На особливу увагу в контексті теми цього дослідження заслуговують праці таких учених-правників, як В. Горшеньова «Теорія юридичного процесу» [1], О. Миколенка «Проблема визначення змісту юридичного процесу» [2], Б. Стецюка «Розробка теорії юридичного процесу вченими-правниками у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.» [3] та ін.

Метою цієї статті є уточнення змісту категорії «юридичний процес» і виокремлення її суттєвих ознак.

Виклад основного матеріалу. Досягнення визначеної дослідницької мети зумовило необхідність використання світоглядного діалектичного методу пізнання, а також формально-логічних методів аналізу і синтезу. Первинною і системоутворюючою категорією теорії юридичного процесу є, відповідно, однойменне родове поняття. Огляд джерел за темою дослідження свідчить про різну його інтерпретацію фахівцями в галузі теорії права. На підтвердження цієї тези наведемо окремі судження вчених про досліджуваний правовий феномен.

У наукових працях, присвячених досліджуваній категорії, наголошується на тому, що теорію юридичного процесу в праві активно розробляв професор В. Горшеньов та його наукова школа. Поняття «юридичний процес» представники цієї школи визначають як комплексну систему правових порядків (форм) діяльності уповноважених органів держави, посадових осіб, а також зацікавлених у вирішенні різних юридичних справ інших

суб'єктів права. Цей процес регулюється правовими (процедурними і процесуальними) нормами, а його результати закріплюються у відповідних правових актах – офіційних документах [4, с. 441].

Аналіз вищенаведеного підходу до розуміння категорії «юридичного процесу» свідчить про те, що вчені розглядають досліджуваний феномен, як:

а) системне утворення (сукупність правових порядків (форм діяльності)); б) коло суб'єктів юридичного процесу обмежується уповноваженими органами, посадовими особами, а також іншими суб'єктами права, заінтересованими у вирішенні різних юридичних справ; в) він регулюється процедурними і процесуальними правовими нормами; г) його результати закріплюються у відповідних правових актах.

Правники Ю. Власов і О. Скакун розглядають юридичний процес у руслі цього ж методологічного підходу. Вітчизняний дослідник Ю. Власов інтерпретує однойменне поняття як встановлений нормами права порядок здійснення соціальними суб'єктами діяльності зі створення, тлумачення та реалізації правових норм, спрямований на досягнення цими суб'єктами суспільного чи особистого результату [5, с. 564].

Учений виокремлює такі суттєві ознаки цієї загальнотеоретичної категорії: 1) одночасність виникнення і дії процесуальних норм разом з нормами матеріального права, здійснення яких спрямоване забезпечувати такі процесуальні норми; 2) відповідність законодавчого рівня процесуальних норм законодавчому рівню відповідних норм матеріального права; 3) узгодженість процесуальних і матеріальних норм; 4) розміщення процесуальних і матеріальних норм в одному правовому акті; 5) відповідність змісту процесуальних норм їх соціальному призначенню; 6) багатоваріантність і диспозитивність процесуального регулювання; 7) демократизм процесуального регулювання; 8) доступність юридичного процесу; 9) законність процесуального порядку; 10) системність юридичного процесу.

Розгляд виокремлених автором суттєвих ознак досліджуваного поняття свідчить про те, що більшість із них не корелюють із запропонованою вченим інтерпретацією категорії, яка складає предмет розгляду. Більше того, окремі з них, а саме: демократизм процесуального регулювання; доступність юридичного процесу; законність співзвучні з приписами Конституції України і Кримінального процесуального кодексу України та розглядаються в цих законодавчих актах як засади судочинства та засади кримінального провадження, відповідно.

Надана Ю. Власовим дефініція акумулює суттєві ознаки цього поняття, що відображають його нормативний (встановлений нормами права), змістовно-функціональний (порядок здійснення соціальними суб'єктами діяльності зі створення, тлумачення та реалізації правових норм) та телеологічний (спрямований на досягнення цими суб'єктами суспільного чи особистого результату) аспекти.

Дефініцію поняття «юридичний процес» (лат. *processus* – рух уперед; англ. – *legal process*) О. Скакун формулює у такий спосіб: це урегульований процесуальними нормами порядок діяльності компетентних державних органів, що виражається в системі їхніх процесуальних дій по підготовці, прийняттю і документуванню юридичних рішень загального й індивідуального характеру. При цьому, відповідно до процедурно-процесуальних норм відбувається застосування норм матеріального права, вирішення індивідуально-конкретних справ і фіксування їхнього розгляду в правових документах. Правник виокремлює такі риси юридичного процесу: 1) різновид соціального процесу; 2) має юридичну природу, його призначення – вирішення юридичних справ (правопорушення, спори про право, скарги й ін.); 3) регламентується процесуальними нормами національних і міжнародних актів, на основі яких здійснюється; 4) є владною діяльністю уповноважених суб'єктів – компетентних органів і посадових осіб; 5) складається з процесуальних стадій – сукупності процесуальних дій, пов'язаних найближчою метою; 6) має на меті прийняття юридичних рішень загального (нормативні акти) або індивідуального (правозастосовні акти) характеру; 7) фіксується, як правило, у документально оформлених правових актах різними технічними засобами [6, с. 710].

Таке розуміння вченим юридичного процесу свідчить про те, що автор форму прояву діяльності компетентних державних органів вбачає лише в системі їхніх процесуальних дій з підготовки, прийняття і документування юридичних рішень. На нашу думку, такий підхід є виправданим лише по відношенню до правотворчого (законотворчого) процесу і тільки певною мірою відображає особливості правозастосовного та правоінтерпретаційного процесів. Підтвердженням цьому є така стадія процесу правозастосування, як встановлення фактичної основи справи.

Вітчизняні правники А. Колодій, В. Копейчиков, С. Лисенков, в одному випадку, юридичний процес розглядають як систему взаємопов'язаних правових форм діяльності уповноважених державних органів, посадових осіб, а також визначених нормами права інших суб'єктів, які знаходять своє вираження у здійсненні операцій, спрямованих на вирішення юридичних справ, породжують певні юридичні наслідки і регулюються процесуальними нормами [7, с. 266–267], а в іншому – як визначений нормами права порядок здійснення відповідних операцій, який веде до вирішення юридично значущих питань, тобто юридичних справ [7, с. 267]. Запропонований вченими підхід до розуміння юридичного процесу в цілому узгоджується з теорією функцій держави, зокрема, в частині правових форм їх здійснення. Разом з тим, вважаємо логічно хибним ототожнення юридичного процесу саме з правовими формами діяльності.

Важливо вказати і на той факт, що юридичний процес не завжди пов'язаний із юрисдикційними повноваженнями державних органів, їх посадових і службових осіб щодо вирішення юридичних справ. Підтвердженням цьому є правотворчий і правоінтерпретаційний процеси, метою яких є створення правил поведінки загального характеру, а також правил їхнього розуміння.

Вітчизняний правник І. Бенедик під «юридичним процесом» пропонує розуміти систему нормативно встановлених процесуальних форм упорядкування діяльності органів держави, спрямованих на вирішення соціально-правової ситуації, забезпечення та гарантування інтересів суб'єктів права [8, с. 402]. При визначенні досліджуваного поняття вчений використовує термін «процесуальна форма» і трактує його як систему передбачених процесуальним правом юридичних засобів, дій та операцій, за допомогою яких урегульовуються всі питання, що виникають у юридичному процесі [8, с. 402–403].

При дослідженні феномену юридичного процесу важливе методологічне значення мають такі судження вченого: 1) юридичний процес, притаманний будь-якій юридично значущій діяльності, містить її програму (йдеться про певний алгоритм дій – *авт. В. Купрій*) і виступає суттєвою гарантією точного додержання та результативного здійснення правових приписів; 2) процесуальна форма, як наукова конструкція, розкриває структурно-технологічну характеристику правової форми діяльності; 3) основу процесуальної форми становлять багаторазова повторюваність певних юридичних дій і операцій, способів і засобів їх здійснення, їх стабільність і, навіть, стереотипність за наявності відповідних суспільних відносин і передумов [8, с. 402–403].

Розгляд запропонованого вченим визначення поняття свідчить про те, що юридичний процес як система нормативно встановлених процесуальних форм упорядковує діяльність саме органів держави, з чим, на нашу думку, можна погодитися лише частково. Вважаємо аксіоматичним судження про те, що коло суб'єктів юридичного процесу значно ширше і не обмежується органами держави.

Дуальністю характеризується підхід до визначення змісту досліджуваного терміно-поняття, що його обстоюють В. Нагребельний і Н. Оніщенко. Учені виокремлюють два підходи до розуміння категорії «юридичний процес». У широкому розумінні – це комплексне і багатоаспектне поняття, що характеризує сукупність усіх правових форм діяльності державних органів (парламенту, президента, уряду, суду, прокуратури тощо) та інших уповноважених суб'єктів, яка пов'язана зі здійсненням у визначеному законом порядку юридично-значущих дій і спричиняє певні правові наслідки.

На відміну від інших суспільних явищ і категорій, юридичний процес, вважають учені, має чітко виражені формалізовані ознаки (риси), а саме:

1) припускає розгляд юридичної справи (прийняття нормативно-правового акта, винесення вироку та ін.);

2) використовує норми матеріального або процесуального права як спеціальний робочий інструментарій;

3) здійснюється виключно уповноваженими на те суб'єктами (законотворення – парламентом, правосуддя – суддями, розслідування – слідчими та ін.);

4) закріплюється в офіційних процесуальних документах (ухвалі, вироку, протоколі, акті тощо);

5) у ході вирішення конкретних правових ситуацій регламентує відносини, що складаються, системою норм процесуального права або відповідними процедурами (регламентами);

6) при здійсненні юридично значущих дій використовує різноманітні методи та засоби юридичної техніки [9, с. 481].

Юридичний процес, у вузькому розумінні, на думку вчених, являє собою узагальнювальне поняття, що характеризує регламентований законом порядок конституційного судочинства, провадження у цивільних, господарських і кримінальних справах, а також діяльності органів (служб, посадових осіб) адміністративної юрисдикції і судових установ з розгляду справ про адміністративні правопорушення [9, с. 481].

Аналіз суджень учених про предмет дослідження в частині виокремлення його характерних рис свідчить про певну незгодженість у цьому питанні. Зокрема, до суттєвих ознак поняття юридичного процесу правники відносять такі:

1) він використовує норми матеріального або процесуального права (як уточнення, зауважимо, що використовують, а точніше, реалізують, причому у різних формах, норми матеріального і процесуального права його суб'єкти – *авт. В. Купрій*);

2) у ході вирішення конкретних правових ситуацій регламентує відносини, що складаються системою норм процесуального права або відповідними процедурами (регламентами).

З огляду на мету юридичного процесу, вважаємо очевидним той факт, що він не регламентує відносини, що складаються системою норм процесуального права або відповідними процедурами, а сам регламентований нормами процесуального права.

Не можна залишити поза увагою і той факт, що вчені методологічно некоректно ототожнюють коло суб'єктів юридичної діяльності з колом суб'єктів юридичного процесу. Підтвердженням цьому слугує виокремлена ними така суттєва риса досліджуваного поняття, як його (мається на увазі юридичного процесу) здійснення виключно уповноваженими на те суб'єктами (законотворення – парламентом, правосуддя – суддями, розслідування – слідчими та ін.);

3) для вузького розуміння досліджуваного поняття більш коректно вважаємо назву «надвузьке розуміння». Ця теза може бути аргументована тим, що обсяг поняття юридичного процесу охоплює собою не лише правозастосовний процес (саме такий підхід відображений у судженні В. Нагребельного і Н. Оніщенко про вузьке розуміння категорії, що складає предмет дослідження – *авт. В. Купрій*), але й інші його різновиди – правотворчий, правоінтерпретаційний, правоустановчий.

Правник Є. Лук'янова, на основі узагальнення суджень учених про зміст юридичного процесу, виокремила п'ять підходів до визначення поняття «юридичного процесу»: 1) юридичний процес як юрисдикційна та інша охоронна діяльність органів правосуддя (діяльність, спрямована на вирішення спорів про право та здійснення правового примусу); 2) юридичний процес як юрисдикційна та інша охоронна діяльність уповноважених органів держави та інших суб'єктів; 3) юридичний процес як уся правотворча та правозастосовна діяльність компетентних органів держави; 4) юридичний процес як процес реалізації матеріально-правових норм незалежно від форм такої реалізації; 5) юридичний процес як уся юридична діяльність державних органів (правотворча, правозастосовна, правоустановча, контрольна, розпорядча) [10, с. 41–42].

Аналіз вищенаведених підходів до розуміння поняття «юридичного процесу», які виокремила Є. Лук'янова, свідчить про те, що їх об'єднуючою рисою є інтерпретація

досліджуваної нами категорії як юридичної діяльності (або окремих різновидів такої діяльності), з чим, на нашу думку, повною мірою погодитися не можна.

На підтвердження цієї тези зауважимо, що використаний вченим методологічний підхід до розуміння досліджуваного нами поняття позбавляє права на самостійне існування таких загальнотеоретичних категорій, як правотворчість, правозастосування, правотлумачення, правореалізація, адже всі вони трактуються або як діяльність, або ж як правова форма діяльності.

З огляду на предмет нашого дослідження, заслуговує на увагу наукова стаття О. Миколенка, що присвячена вирішенню проблеми визначення змісту поняття юридичного процесу. Автор хоча і не пропонує власної дефініції досліджуваної категорії, проте виокремлює такі її суттєві ознаки: 1) це владна діяльність, що здійснюється уповноваженими суб'єктами; 2) це не будь-яка владна діяльність, а виключно юридична як за змістом, так і за цілями та результатом. Це, на думку вченого, означає, що така діяльність не просто регулюється нормами права, а передусім пов'язана з розглядом і вирішенням юридичної справи на підставах і в порядку, передбачених законом, що породжує певні юридичні наслідки; 3) це не будь-яка владна юридична діяльність, а діяльність, що закінчується прийняттям правозастосовного правового рішення (юридичного акта). Цей критерій, вважає правник, є дуже важливим для відмежування правозастосовної діяльності від правотворчої та інших видів юридичної діяльності, що теж регулюються нормами права та породжують певні юридичні наслідки; 4) це діяльність, що регулюється процесуальними нормами; 5) юридичний процес має внутрішню структуру, що складається з таких елементів: проваджень, стадій, етапів та процесуальних дій; 6) це діяльність, що має процесуальну форму, зміст якої включає три елементи: а) форму прояву, послідовної та поетапної діяльності суб'єктів процесу; б) форму зв'язків, що виникають між суб'єктами і учасниками процесу на його певних стадіях і етапах; в) форму прояву окремих дій (актів) суб'єктів та учасників адміністративного процесу; 7) це діяльність, яка безпосередньо пов'язана з необхідністю використання різних методів і засобів юридичної техніки, досягнень науково-технічного прогресу [2, с. 9–10].

Аналізуючи суттєві ознаки поняття «юридичного процесу», що їх виокремив автор, слід указати як на позитивні риси, так і на недоліки запропонованого вченим підходу до досліджуваної категорії. Зокрема, ми підтримуємо тезу правника щодо розширення кола суб'єктів правозастосовного процесу і вживання задля цього словосполучення «уповноважені суб'єкти».

Разом з тим, ми не поділяємо суджень вченого щодо: а) ототожнення юридичного процесу з юридичною діяльністю. На нашу думку, методологічно некоректним є доволі поширений в сучасній юридичній науці підхід до розуміння юридичного процесу як юридичної діяльності або окремих її різновидів. За такого підходу втрачають право на самостійне існування загальнотеоретичні категорії, що відображають однорідні за своїми суттєвими ознаками види діяльності державних органів із здійснення функцій держави (правові форми здійснення функцій держави); б) юридичного процесу як юридичної діяльності за змістом. Ближчим до істини є судження про юридичний процес як порядок юридичної діяльності, що є правовою за формою та пізнавальною за змістом.

Безсумнівно, суттєвою рисою правозастосовної діяльності, що відображає її завершальний етап, є прийняття правозастосовного акта. Водночас, ця суттєва ознака фактично звужує обсяг поняття «юридичний процес» і зводить його до правозастосовного процесу.

Поділяємо думку Б. Стецюка про те, що найбільш вдалим визначенням поняття юридичного процесу є дефініція, що її сформулювала А. Павлушина. Юридичний процес, вважає правник, являє собою усі можливі процедурні, процесуальні прояви права, обмежені рамками права [3, с. 70]. Такий підхід до розуміння досліджуваної нами категорії фактично зводить юридичний процес до усіх можливих процедурних і процесуальних форм. Водночас, постає питання про те, рамками якого саме права (об'єктивного чи суб'єктивного) обмежені ці форми його прояву?

Висновки. Усе вищевикладене дає підстави для таких висновків, що мають методологічне значення для пізнання досліджуваного нами поняття:

1. Методологічно некоректною вважаємо інтерпретацію поняття «юридичного процесу» як юридичної діяльності або окремих її різновидів, адже за такого підходу втрачають право на самостійне існування такі загальнотеоретичні категорії як правотворчість, правозастосування, правоінтерпретація та правоохорона.

2. Більш обґрунтованим і ближчим до істини є судження про юридичний процес як порядок (систему порядків) юридичної діяльності або як систему нормативно встановлених процесуальних форм упорядкування цієї діяльності (якщо під процесуальною формою розуміти систему передбачених процесуальним правом юридичних засобів, дій та операцій, за допомогою яких урегулюються всі питання, що виникають у юридичному процесі). Запропонований підхід до розуміння досліджуваного поняття враховує смислове навантаження слова «порядок» як ключового при формулюванні дефініції досліджуваної категорії. Цей термін трактується як певна послідовність, черговість чого-небудь [11, с. 888]. У контексті юридичного процесу такою послідовністю, черговістю характеризуються дії учасників процесуальних правовідносин, що відображають технологічний аспект юридичної діяльності.

3. З огляду на те, що досягнення мети юридичного процесу неможливе без участі інших суб'єктів (як тих, що прямо зацікавлені у вирішенні справи, так і тих, які допомагають встановити істину у справі), вважаємо методологічно некоректним обмеження такого кола учасників процесу лише уповноваженими державними органами. Ними (тобто, учасниками процесу) є право-дієздатні суб'єкти, коло яких визначено процесуальним законодавством.

З урахуванням вищевикладеного, можна запропонувати таку уточнену дефініцію категорії, що складає предмет дослідження: юридичний процес – це регламентована нормами процесуального права й обмежена хронологічними рамками система порядків правової за формою та пізнавальної за змістом юридично значущої діяльності уповноважених суб'єктів, що забезпечує найбільш сприятливі умови для досягнення її мети.

Аналіз запропонованої нами дефініції досліджуваного поняття дозволяє виокремити такі його суттєві ознаки:

1) це система порядків правової за формою та пізнавальної за змістом юридично значущої діяльності (вказана риса юридичного процесу є найбільш значущою і відображає технологічний аспект юридичної діяльності);

2) він регламентується нормами процесуального права;

3) його учасниками є право-дієздатні суб'єкти, коло яких визначено процесуальним законодавством;

4) він забезпечує найбільш сприятливі умови для досягнення мети юридичної діяльності;

5) він обмежений певними хронологічними рамками.

Список використаних джерел:

1. Теория юридического процесса / Бенедик И. В., Горшенев В. М., Крупин В. Г. и др.; Под общ. ред. : Горшенев В. М. – Харьков : «Вища школа» Изд-во при Харьк. ун-те, 1985. – 192 с.

2. Миколенко О. І. Проблема визначення змісту юридичного процесу / О. І. Миколенко // Судова апеляція. – 2007. – № 2. – С. 6–12.

3. Стецюк Б. Р. Розробка теорії юридичного процесу вченими-правниками у другій половині ХХ – на початку ХНІ ст. / Б. Р. Стецюк // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2013. – № 2. – С. 65–72.

4. Зайцев И. М. Понятие и содержание юридического процесса / И. М. Зайцев // Теория государства и права: курс лекций / Под ред. Н. И. Матузова и А. В. Малько . – 2-ое изд., перераб. и доп. – М. : Юристъ, 2002. – 776 с.

5. Власов Ю. Л. Поняття і зміст юридичного процесу / Ю. Л. Власов // Теорія держави і права. Академічний курс : підруч. / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – 688 с.

6. Скакун О. Ф. Теорія права і держави (Енциклопедичний курс) : підруч. / О. Ф. Скакун. – 2-е вид., перероб. і доп. – Х. : Еспада, 2009. – 752 с.

7. Теорія держави і права: Навч. посібник / А. М. Колодій, В. В. Копейчиков, С. Л. Лисенков та ін.; За заг. ред. С. Л. Лисенкова, В. В. Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 368 с.

8. Загальна теорія держави і права: підруч. [для студ. юрид. вищ. навч. закл.] / [М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін.]; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М. В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О. В. Петришина. – Х.: Право, 2009. – 584 с.

9. Юридична енциклопедія : в 6 т. / Редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: «Укр. енцикл.», 1998. – Т. 6 : Т-Я. – 2004. – 768 с.

10. Лукьянова Е. Г. Теория процессуального права / Е. Г. Лукьянова. – 2-е изд., перераб. – М.: НОРМА, 2004. – 240 с.

11. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2002. – 1440 с.

***Купрій Віталій Миколайович – народний депутат України.**

Стаття надійшла до редакції 06.04.2017 р.

УДК 340.13

Іван Француз *

ТРАНСФОРМАЦІЯ ОРГАНІВ ПРИМУСОВОГО ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ В УКРАЇНІ ЗА РАДЯНСЬКОЇ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ

Стаття присвячена визначенню основних закономірностей розвитку засад правового регулювання органів примусового виконання судових рішень в Україні за радянських часів. Встановлені характерні ознаки та особливості правового регулювання органів примусового виконання судових рішень у даний історичний період. Автором обґрунтовується, що наслідком законодавчої регламентації діяльності органів примусового виконання судових рішень в радянській Україні стала повна їх трансформація у завершальну стадію цивільного процесу та злиття з радянською судовою системою.

Ключові слова: виконавче провадження, органи примусового виконання судових рішень, радянська правова система, судова система, судові виконавці.

Француз И. Г. Трансформация органов принудительного исполнения судебных решений в Украине при советской правовой системе.

Статья посвящена раскрытию основных закономерностей развития основ правового регулирования органов принудительного исполнения судебных решений в Украине в советское время. Определены характерные признаки и особенности правового регулирования органов принудительного исполнения судебных решений в этот исторический период. Автором обосновывается, что следствием законодательной регламентации деятельности органов принудительного исполнения судебных решений в советской Украине стала их полная трансформация в завершающую стадию гражданского процесса и слияние с советской судебной системой.

Ключевые слова: исполнительное производство, органы принудительного исполнения судебных решений, советская правовая система, судебная система, судебные исполнители.

Frantsuz I. H. Transformation of judgments enforcement bodies in Ukraine within soviet legal system.

The article is devoted to the determination of the basic regularities of the development of legal framework of the judgments enforcement bodies in Ukraine within soviet times. Established characteristics and features of legal regulation of the judgments enforcement bodies in this historic